

یادداشت مدیر مسئول

اسناد ملی و توسعه فرهنگی

در میان منابع تاریخنگاری، بی شک اسناد ملی و تاریخی، دارای اصالت و اعتبار بیش‌تری است؛ زیرا هر سند اداری و دیوانی و یا هر فرمان و نامه رسمی - که از گذشته به دست ما رسیده - به زمان و رویدادی ویژه و حقیقی ارتباط داشته است و در نتیجه، رابطه مستقیم و طبیعی بین اثر و مؤثر وجود دارد. بعلاوه، قضاوتها و داوریهایی که درباره آنها می‌شود و آنچه از محتوایشان استنباط می‌گردد، بر پایه اعتبار و اصالت استوار است؛ برخلاف متون قدیمی که ممکن است دستخوش تغییر و تبدیل و حک و اصلاح شوند و یا مدارک باستانشناسی که مبنای قضاوت و استنباط در مورد آنها، غالباً بر اساس حدس و گمانه زنی و تقریب است.

درباره ارزش این دسته از سرچشمه‌های تاریخ و در مقایسه آنها با دیگر اقسام منابع تاریخنگاری، باید گفت که این گونه اسناد و مدارک، نه تنها وسیله مناسبی برای درک تاریخ و شناخت تحولات اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، اداری، فرهنگی و نظامی هر جامعه به شمار می‌روند، بلکه چون پیامد فعالیت‌های اداری می‌باشند و درباره رفتار روزمره زندگی افراد اجتماع بوده و برای حفظ روابط جامعه با دستگاه‌های اداری تهیه و تنظیم شده و می‌شوند، خالی از شائبه، دروغ، تظاهر، اغراض خصوصی و ملاحظه‌کاریها می‌باشند و به سبب همین نقش اساسی و قابل اعتمادی که این منابع، در اصالت ضبط وقایع دارند، از قدیمی‌ترین ایام حتی در جوامع باستانی نیز، شناخته شده و پراهمیت بوده‌اند. بنابراین با استفاده از این نوع اسناد و مدارک هم به اشتباهات، پرده‌پوشیها، مجعولات، گزافه‌گوئیها و بالاخره ملاحظه‌کاریهای برخی از تاریخ‌نویسان گذشته، به راحتی می‌توان پی برد و هم به مجهولات و ویژگیهای گوناگون جوامع در گذشته از نظر تاریخی، علمی، فرهنگی و پژوهشی دست یافت.

از این روی، می‌توان گفت: از میان تمامی دارائیهای ملی، اسناد ملی و تاریخی و آرشیوها، با ارزش‌ترین و گرانبهاترین به شمار می‌روند؛ زیرا حاصل علم و تجربه گذشتگانند و در حقیقت هدیه نسلهای پیشین به نسلهای امروزی می‌باشند. بنابراین، هر

چقدر ما به آرشیوها و بایگانیها توجه کنیم و مراقبت لازم را از آنها به عمل آوریم، نشانگر آن است که ما از تاریخ تمدن و فرهنگ خود بیشتر مطلعیم، قدر علم و آگاهی و دانایی را بهتر می‌دانیم، منزلت علما و دانشمندان را بیش‌تر درک می‌کنیم؛ از تجارب پیشینیان در زندگی روزمره بهتر بهره‌مند می‌شویم؛ خطاهای گذشتگان را تکرار نمی‌کنیم و نهایتاً جامعه و بویژه جوانان، دچار انقطاع فرهنگی و گسست نسلی نمی‌شوند. به هر حال چه در گذشته و چه حال، به درستی درجهٔ فرهیختگی ملتها و توسعهٔ فرهنگی آنها، با توجه دولتها به این گونه مراکز فرهنگی، سنجیده و ارزیابی می‌شود.

خوشبختانه طی دهه‌های اخیر، توجه به تاریخ و تمدن و آرشیو و اسناد در جامعهٔ کنونی ما، رونق خوبی یافته است و همه روزه شاهد توسعهٔ علوم آرشیوی و توجه به اهمیت اسناد ملی و تاریخی در جامعه هستیم. در سال جاری، با افتتاح رسمی ساختمان گنجینهٔ اسناد ملی ایران، شاهد اوج توجه دولت به این امر خطیر خواهیم بود و دیری نخواهد پائید که شاهد درخشش و نشان افتخار دیگری بر سینهٔ ملت آگاه ایران خواهیم بود. ان شاء الله.

کیانوش کیانی هفت لنگ